

Mezinárodní arbitráž

Mezinárodní rozhodčí smlouva - typy, vazba ke smlouvě hlavní, formální a materiální podmínky, účinky, zánik, postup, praktické příklady

K minulé přednášce (ADR)

1. Smluvní strany se zavazují vyřešit jakékoliv a veškeré spory a nesrovnalosti vzniklé z této Smlouvy či v souvislosti s ní smírným jednáním. Jakékoliv spory týkající se faktických (technických) otázek provádění Díla (zejména v případech, kdy tato Smlouva odkazuje na použití tohoto článku) budou řešeny prostřednictvím tříčlenné komise odborníků (dále jen „Komise“) sestavené ad hoc pro každý jednotlivý případ tak, že každá ze Smluvních stran je oprávněna nominovat jednoho člena takové Komise, a to do čtrnácti (14) dnů od doručení písemné výzvy druhé Smluvní strany. Takto nominovaní dva členové Komise pak společně do čtrnácti dnů (14) vyberou třetího vhodného člena Komise.

K minulé přednášce (ADR)

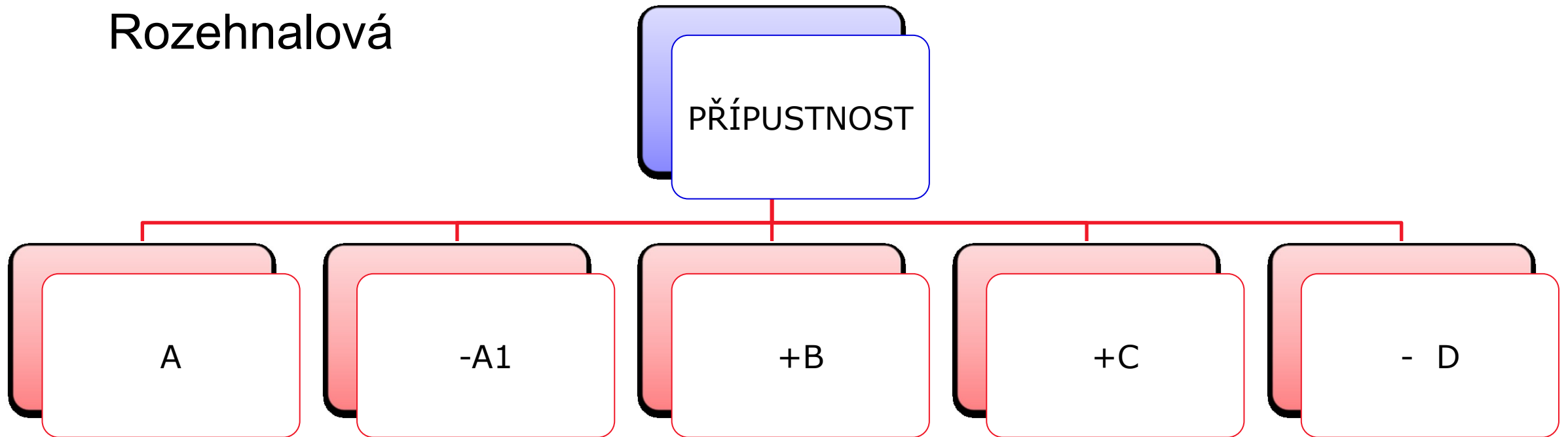
2. Pro případ, že by (i) některá Smluvní strana nenominovala svého člena Komise ve lhůtě podle tohoto článku Smlouvy, (ii) některá Smluvní strana nebyla ochotna akceptovat rozhodnutí Komise, (iii) Komise by nevydala rozhodnutí do třiceti (30) dnů ode dne, kdy jí byl spor předložen, nebo (iv) se bude jednat o spor, k jehož řešení nebude mít Komise pravomoc rozhodnout dle tohoto článku Smlouvy, bude takový spor s konečnou platností řešen prostřednictvím místně a věcně příslušných soudů České republiky.
3. Každá ze smluvních stran nese své náklady spojené s rozhodováním Komise (zejména náklady spojené s účastí svého nominovaného člena Komise); společné náklady (např. na účast třetího člena Komise), pak nesou Smluvní strany rovným dílem.

Opakování z minula

Arbitrabilita

Arbitrabilita

- Rozhodčí smlouva (doložka) se musí týkat pouze **arbitrabilního sporu** – obrázek a označení vymyslela paní profesorka Rozehnalová

A. Spory majetkové povahy

- „Kontradiktorní řízení vedená o návrzích, jimiž se navrhovatel domáhá, aby odpůrce byl uznán povinným poskytnout mu majetkové plnění.“
 - „ Spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat“ – usnesení NS Cdo 476/2009
 - „Spor – kontradiktorní řízení, kde dvě strany sporu stojí proti sobě s protichůdnými názory týkajícími“.
- = všechny případy, kdy se účastník domáhá plnění, které má majetkovou povahu či reflex (o zaplacení kupní ceny, o náhradu škody, o vydání věci, o zaplacení ceny díla...
- Smluvní reflex: odkaz na synallagmatické smlouvy znějící na majetková plnění; i určovací žaloby

- A1. ... mimo sporů

- Vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí
- Incidenčních sporů (vyvolaných prováděním konkurzu nebo vyrovnání)
- Spotřebitelských sporů

B – spory, o kterých je možné uzavřít smír

- Smír z pohledu procesního práva
 - § 99 OSŘ
 - Vyloučeny jsou spory, které lze zahájit i bez návrhu, rozhodování o osobním stavu
 - Vyloučeny jsou také spory, u kterých případná dohoda vyžaduje ke své platnosti souhlas soudu
 - Vyloučeny jsou spory, které vylučují dohodu účastníků
- Smír z pohledu hmotného práva
 - Všechny situace, kdy mají strany spor plně ve své dispozici a sporná situace může být řešena dohodou

vyloučeny

- o podpůrných opatřeních a ve věcech svéprávnosti,
- o ve věcech nezvěstnosti a smrti,
- o přivolení k zásahu do integrity,
- o ve věcech přípustnosti převzetí nebo držení v ústavech,
- o některých otázkách týkajících se právnických osob a svěřenského fondu,
- o pozůstalosti,
- o úschovách,
- o umoření listin,
- ve věcech kapitálového trhu,
- o předběžném souhlasu s provedením šetření ve věcech ochrany hospodářské soutěže,
- o nahrazení souhlasu zástupce samosprávné komory k seznámení se s obsahem listin,
- o plnění povinností z předběžného opatření Evropského soudu pro lidská práva,
- ve věcech voleb zaměstnanců,
- o soudním prodeji zástavy,
- o zákazu výkonu práv spojených s účastnickými cennými papíry,
- ve věcech manželských a partnerských,
- ve věci ochrany proti domácímu násilí,
- o určení a popření rodičovství,
- ve věcech osvojení,
- ve věcech péče soudu o nezletilé,

v některých věcech výkonu rozhodnutí

C – spory, které je možné řešit před obecným soudem

- Nebo jiným orgánem, pokud to stanoví zákon
- Podmínky § 2 a 7 OSŘ
- Pokud tak stanoví jiný zákon – zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
- Nebo např. úhradové spory ve zdravotnictví

- D subjektivní arbitrabilita

- Objektivně dáno předpisem
- Omezení subjektu účastnit se rozhodčího řízení
- Veřejná nezisková ústavní zdravotnická zařízení podle zvláštního předpisu
- Subjektivně = smluvně omezená samotnými stranami sporu
 - „Spory z této smlouvy týkající se posouzení otázky vad zboží budou řešeny v rozhodčím řízení.“

MUNI
LAW

Rozhodčí smlouva

Rozhodčí smlouva

- Aby byla rozhodčí smlouva/doložka platná, nutné zkoumat:
 - Je-li předmět rozhodčí smlouvy dovolený s ohledem na místo konání rozhodčího řízení a s ohledem na místo možného výkonu rozhodnutí
 - Způsobilost stran uzavřít RS
 - Projev vůle musí být jasný, srozumitelný a určitý
 - Musí existovat shoda stran na řešení sporu v RŘ
 - RS musí být v požadované formě

Rozhodčí smlouva

- Definice
- Druhy
- Obsah a přípustnost
- Jiné otázky
- Patologické rozhodčí doložky

Příklad na úvod

- Prodávající z ČR a kupující z SR uzavřeli kupní smlouvu s následující doložkou:
- *„Veškeré spory vyplývající z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení u rozhodčího soudu při MOK v Paříži, místo řešení sporu Stockholm, Švédsko.“*

Rozhodčí smlouva

- Aby mohlo dojít k rozhodčímu řízení, musí být splněno:
 - stát, na jehož území se rozhodčí řízení realizuje (stát, na jehož území bude žádáno o uznání a výkon cizího rozhodčího nález), musí přijímat možnost vést rozhodčí řízení jako alternativu k řízení soudnímu = přípustnost daná právním řádem místa
 - mezi stranami musí být sjednaná platná rozhodčí smlouva = vůle stran

- Možnost vyhnutí se – jen v případě zvolení jiného fóra, podmínku existence platné rozhodčí smlouvy nelze nijak nahradit

Rozhodčí smlouva

= ujednáním stran smlouvy, které přesouvá pravomoc k rozhodování existujícího nebo v budoucnu vzniklého sporu z jejich právního vztahu na rozhodce

= vyjadřuje **vůli stran** řešit vzniklý spor nikoli před obecným soudem, ale před soudem rozhodčím, resp. rozhodci

Zavazuje pouze své smluvní strany, nikoliv třetí strany, nezavazuje rozhodce nebo rozhodčí instituci

„Rozhodčí smlouva váže také právní zástupce stran.“

Rozhodčí smlouva

- Pokud tak ovšem stanoví zákon či mezinárodní smlouva, jsou soudy jako orgány státu povinny při splnění stanovených podmínek respektovat vůli stran k alternativnímu řešení sporu, stejně jako uznat a vykonat rozhodčí nález

Mezinárodní rozhodčí smlouva

- existence **mezinárodního prvku** ve smluvním vztahu nebo v řízení
- Následkem je možnost zvolit jiný než tuzemský rozhodčí soud, možnost aplikace i jiného práva pro meritum sporu atd.
- Mezinárodní prvek
 - Objektivní MP – např. strany smlouvy (sporu) mají místo podnikání v různých státech
 - Subjektivní MP – např. obě strany mají místo podnikání v ČR, ale pro řešení sporu zvolí rozhodčí řízení ve Vídni.... Možné, ale riskují...

Mezinárodní rozhodčí smlouva

- Co na to české soudy?
- 23 Cdo 2542/2011, 23 Cdo 1034/2012

Zákon o rozhodčím řízení nevylučuje možnost subjektů s bydlištěm či sídlem v České republice, aby svůj spor tzv. internacionalizovaly tím, že vytvoří mezinárodní procesní prvek a dohodly si, že jejich spor bude řešen zahraničním rozhodčím soudem, kde bude i místo rozhodčího řízení. Na smluvené místo řízení nemá přitom vliv skutečnost, že se ústní jednání podle dohody stran konalo v Praze.

Typy rozhodčí smlouvy

1. Smlouva o rozhodci
2. Rozhodčí doložka
3. Všeobecné ujednání (neomezený kompromis)

Typy rozhodčí smlouvy

- Smlouva o rozhodci**
- dopadá již na existující spor z konkrétního právního vztahu
- Strany se v ní dohodnou o tom, kdo bude jejich spor rozhodovat
- Jako samostatný dokument nebo doplněk existující smlouvy

Typy rozhodčí smlouvy

Rozhodčí doložka

- spor, který teprve v budoucnu vznikne
- Jedná se o smluvní doložku, tedy o součást jiné, tzv. hlavní smlouvy – obvykle v závěrečných ustanoveních spolu s doložkou o volbě práva
- Může pokrývat veškeré spory z hlavní smlouvy, nebo může být omezena jen na některé z nich

Typy rozhodčí smlouvy

- **Všeobecné ujednání (neomezený kompromis)**
- Dohoda stran dopadající na veškeré spory z vymezeného okruhu právních vztahů mezi účastníky takového ujednání
- Spíše jako samostatný dokument
- Problémy s platností

Rozhodčí smlouva (doložka)

□ *„Veškeré spory vzniklé z této smlouvy a v souvislosti s ní budou řešeny v rozhodčím řízení třemi rozhodci. Místo konání rozhodčího řízení je Praha.“*

RD pro RS při HK ČR a AK ČR

- *"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu."*
- *"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu třemi rozhodci."*

Vzorová rozhodčí doložka – Burzovní rozhodčí soud

- „Všechny spory vznikající z této smlouvy nebo v souvislosti s ní (včetně otázek jejího vzniku, zániku či platnosti) budou rozhodovány s konečnou platností jedním rozhodcem či třemi rozhodci podle Řádu Burzovního rozhodčího soudu při Burze cenných papírů Praha, a.s. (BRS), ve znění, které je v příloze této smlouvy. Místem rozhodčího řízení bude Praha, jazykem rozhodčího řízení bude [čeština].“
- Podle čl. 20 odst. 2 Řádu BRS platí, že pokud se strany nedohodly jinak, rozhoduje spory s hodnotou předmětu sporu nepřesahující 10.000.000,- Kč jediný rozhodce a spory s hodnotou předmětu sporu přesahující 10.000.000,- Kč rozhodčí senát složený ze tří rozhodců. Hodnotou předmětu sporu se rozumí součet hodnoty všech nároků a protinároků uplatněných v řízení, bez příslušenství.

Vzorová rozhodčí doložka – RS při komoditní burze

- *"Veškeré spory vzniklé z této smlouvy nebo s touto smlouvou související budou s konečnou platností rozhodnuty podle Řádu Mezinárodního rozhodčího soudu při Českomoravské komoditní burze, který je stálým rozhodčím soudem podle § 13 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a to jedním nebo třemi rozhodci ustanovenými v souladu s uvedeným Řádem."*

RS při MOK v Paříži (ICC)

- All disputes arising out of or in connection with the present contract shall be finally settled under the Rules of Arbitration of the International Chamber of Commerce by one or more arbitrators appointed in accordance with the said Rules.

LCIA (London Court of International Arbitration)

- Any dispute arising out of or in connection with this contract, including any question regarding its existence, validity or termination, shall be referred to and finally resolved by arbitration under the LCIA Rules, which Rules are deemed to be incorporated by reference into this clause.
- The number of arbitrators shall be [one/three].
- The seat, or legal place, of arbitration shall be [City and/or Country].
- The language to be used in the arbitral proceedings shall be [].
- The governing law of the contract shall be the substantive law of [].

Rozhodčí smlouva pro ad hoc

- *Spory z této smlouvy budou rozhodnuty v rozhodčím řízení senátem složeným ze tří rozhodců určených do funkce dohodnutou osobou ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., a to společností IAL SE, IČO: 01456415 (dále jen „IAL SE“), zapsanou v Obchodním rejstříku ve složce H 1067, vedené u Městského soudu v Praze. V řízení bude postupováno podle zákona č. 216/1994 Sb. a hmotného práva České republiky. Místem konání a doručovací adresou rozhodčího řízení je IAL SE, organizační složka Praha, IČO: 29031117, sudiště Jablonského 640/2, 170 00 Praha 7. Poplatek za rozhodčí řízení (odměna rozhodce) činí 6 % z hodnoty předmětu sporu, nejméně však 21.000,- Kč bez DPH, maximálně potom 1.000.000,- Kč bez DPH. Jako svoji adresu pro doručování v rozhodčím řízení si smluvní strany výslovně zvolily adresu uvedenou shora v této smlouvě u jejich identifikace, kromě případu, kdy strany sporu sdělí rozhodci doručovací adresu jinou. Na doručování v rozhodčím řízení se jinak přiměřeně aplikují ustanovení občanského soudního řádu, s tím, že vyvěšení na úřední desce soudu je nahrazeno vyvěšením na úřední desce rozhodce, vedené v elektronické podobě na webových stránkách www.rozhodcisoud.net.*

Rozhodčí doložka jako dodatek ke smlouvě

- Smluvní strany se dohodly na uzavření dodatku č. ke smlouvě č. ze dne v tomto znění:
- zde uvést příslušné dohodnuté znění rozhodčí doložky (viz předchozí slajd)*
- V dne.....
-
.....
- podpisy zástupců smluvních stran

Vztah rozhodčí smlouvy a smlouvy hlavní

- **Doktrína autonomie** - neplatnost, nicotnost nebo zánik smlouvy hlavní automaticky nezpůsobuje zánik smlouvy rozhodčí a naopak
- **Doktrína pravomoci** (competence – competence) - rozhodci jsou sami oprávněni posuzovat svou pravomoc rozhodovat ve věci

Forma rozhodčí smlouvy

§3 ZRŘ

- Nutnost písemné formy, ale ne nutně na jednom dokumentu
- Součást obchodních podmínek – nutný konsensus, různé názory na důkaz seznámení
- Písemnost – telegraf, dálnopis, elektronické prostředky zachycující obsah a určení osob
 - Nemusí být kvalifikovaný elektronický podpis
- Čl. I odst. 2 Evropské úmluvy
- Čl. II odst. 1 Newyorské úmluvy

Forma rozhodčí smlouvy

□ Článek II. Newyorské úmluvy

- povinnost státu uznat písemnou dohodu stran za účelem derogace pravomoci soudů obecných a založení pravomoci rozhodců
- stanovení požadavků na formu rozhodčí smlouvy: písemná dohoda stran (rozhodčí doložka, samostatná rozhodčí smlouva podepsaná stranami, rozhodčí smlouva obsažená ve vyměněných dokumentech)
- Co mimo typicky listinné podoby: telegram, problém adaptability

Forma rozhodčí smlouvy

- Článek IV. Newyorské úmluvy**
- Stanoví dokumenty, které se musí předložit při žádosti o výkon
- Jedním z nich je dokument obsahující rozhodčí smlouvu

Obsah rozhodčí smlouvy/doložky

- Doporučené
- rozsah dohody - jaké otázky se mají na základě rozhodčí doložky řešit
- jasné vyjádření vůle stran
- označení instituce, rozhodce či osoby nominující rozhodce
- počet rozhodců (lichý)
- jazyk jednání
- místo jednání

Obsah rozhodčí smlouvy/doložky

- Další doporučená ujednání
- Možnost přezkumu jinými rozhodci (§ 27 ZRŘ)
- postup řízení
- forma jednání
- možnost dispozice s procesními normami

Rozhodčí smlouva

- Volbou stálého rozhodčího soudu si strany volí jeho pravidla a řády
- Doporučeno používat jejich vzorové doložky
- U RŘ ad hoc je nutné uvést i další údaje:
 - *„Jakékoli spory, neshody nebo nároky vznikající z této smlouvy nebo v souvislosti s ní, z jejího porušení, ukončení platnosti nebo z její neplatnosti, budou řešeny v rozhodčím řízení podle platných Pravidel UNITRAL pro mezinárodní rozhodčí řízení ad hoc. Orgán pro jmenování rozhodčího senátu je... Rozhodčí senát se bude skládat z ... Místem rozhodčího řízení bude... Rozhodčí řízení se bude konat v ... jazyce.“*

Rozhodčí smlouva

- Doporučení pro vlastní formulaci rozhodčí smlouvy ad hoc:
 - povinnosti oznámit druhé straně zahájení řízení předáním písemné žaloby rozhodci
 - jmenování jednoho rozhodce každou ze stran
 - způsob jmenování rozhodce, včetně stanovení náhradního způsobu jmenování rozhodce pro případ, kdyby jedna ze stran rozhodce nejmenovala (tuto dobu lze omezit)
 - způsob určení předsedy rozhodčího senátu, včetně náhradního řešení
 - režim určení rozhodce pro případ, kdy rozhodce zemře nebo se vzdá funkce rozhodce
 - postupu v řízení včetně jazyka řízení a místa konání rozhodčího řízení
 - způsobu a výši placení nákladů řízení a odměny rozhodců

Zánik rozhodčí smlouvy

- Nutné posuzovat samostatně od zániku smlouvy hlavní
- Důvody externí
 - Splnění smlouvy hlavní bez vzniku sporu
- Důvody vlastní
 - Předložením sporu obecnému soudu bez námítky druhé strany směrem k rozhodčímu řízení
 - Uplynutím času, na který byla uzavřena
 - Dohoda o zrušení
 - U smlouvy o rozhodci obsahující jméno – smrtí rozhodce, odepřením výkonu funkce, ztrátou způsobilosti
 - Vydáním rozhodčího nálezu nebo smíru
 - Zrušením rozhodčího nálezu z důvodu konstatování neplatnosti smlouvy
 - Rozhodnutím obecného soudu, jímž byla prohlášena za neplatnou (reakce na § 106 OSŘ)

Kolizní režim rozhodčí smlouvy

- Různý režim smlouvy hlavní a smlouvy rozhodčí – zásada separace
- Různý režim jednotlivých součástí rozhodčí smlouvy (přípustnost, forma, subjekty)
- Konfrontace rozhodčí smlouvy s právním řádem místa realizace řízení a místa výkonu rozhodčího nálezu

Kolizní režim rozhodčí smlouvy

□ § 117 ZMPS

1. Přípustnost rozhodčí smlouvy se posuzuje podle českého právního řádu. Ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy se posuzují podle právního řádu státu, v němž má být vydán rozhodčí nález.
2. Pro formu rozhodčí smlouvy platí právo rozhodné pro ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy; stačí však, jestliže bylo učiněno zadost právnímu řádu místa nebo míst, kde došlo k projevu vůle.

Problematické (patologické) doložky

□ Dělení

1. Mohou způsobit neplatnost doložky/smlouvy
2. Působí problémy v zahájení nebo postupu v řízení

Problematické (patologické) doložky

Bianco rozhodčí doložka

„*Spory vzniklé mezi stranami z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení.*“

„*Řešení sporu: rozhodčí řízení, Česká republika.*“

Rozhodčí doložka svěřující pravomoc k rozhodnutí neexistující rozhodčí instituci či neexistující osobě

„*Spor bude řešen před Rozhodčím soudem při České průmyslové komoře.*“

Problematické (patologické) doložky

- **Rozhodčí doložka uvádějící alternativně rozhodčí instituce**
- *„Spor bude řešen v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK a AK ČR nebo Rozhodčím soudem při MOK v Paříži.“*

- **Rozhodčí doložka uvádějící alternativu mezi rozhodčí institucí a soudem**
- *„Spory plynoucí z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK a AK ČR nebo u věcně a místě příslušného soudu.“*

Problematické (patologické) doložky

- Rozhodčí doložka stanovuje sudý počet rozhodců tam, kde zákon předepisuje lichý
- Rozhodčí doložka dává právo jedné straně jmenovat rozhodce
- *„Veškeré spory vyplývající z této smlouvy bude řešit rozhodce jmenovaný ze seznamu rozhodců vedeného u leasingové asociace.“*

Problematické (patologické) doložky

- **Volba zahraničního sudiště ve vnitrostátním sporu**
- *„Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR. Místem řešení sporu a zasedání senátu bude Vídeň.“*

Příklady – posudte následující doložky

- Tato smlouva se řídí právem České republiky.*
- Tato smlouva se řídí zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.*
- Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny před soudy České republiky.*
- Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny u Obvodního soudu pro Prahu 10.*
- Veškeré spory vyplývající z této smlouvy nebo vzniklé v souvislosti s ní budou řešeny podle pravidel Mezinárodní obchodní komory (Paříž). Místem konání rozhodčího řízení je Praha.*

Příklady – posudte následující doložky

- Veškeré spory vyplývající z této smlouvy nebo vzniklé v souvislosti s ní budou řešeny před rozhodčím soudem při MOK v Ženevě.*
- Řešení sporů: arbitráž, Česká republika.*
- Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny před českými soudy.*
- Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny u rozhodčího soudu Deutsche Institution für Schiedsgerichtsbarkeit eVV v Mnichově, nebo u obecného soudu v České republice. Konkrétní soud určí strana žalující.*
- Spory vyplývající z této smlouvy nebo vznikající v souvislosti s ní budou řešeny v rozhodčím řízení, které se bude konat v České*

Příklady – posudte následující doložky

- Spory vyplývající z této smlouvy nebudou řešeny před italskými soudy.*
- Spory vzniklé mezi stranami z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení v České republice.*
- Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny třemi rozhodci v řízení před Rozhodčím soudem Komory v Praze.*
- Spory vyplývající z této smlouvy budou řešeny před Městským soudem v Brně nebo v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR.*

MUNI
LAW

Děkuji za pozornost.